

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kolma Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek az Orosz V. Ügyvédi Iroda által képviselt **Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete** (1013 Budapest, Krisztina krt. 39.) alperes ellen felügyeleti határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2008. évi július hó 11. napján kelt 2.K.30.540/2008/14. számú ítélete ellen az alperes által 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, az alulírott helyen, 2009. évi január hó 14. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 90 000 (azaz kilencvenezer) forint együttes elsőfokú és másodfokú perköltséget, valamint az államnak - az adóhatóság külön felhívására - 24 000 (azaz huszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes, mint önkéntes kölcsönös biztosító pénztár működését az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény (a továbbiakban: Öpt.) valamint az önkéntes kölcsönös egészség és önszegélyező pénztárak által finanszírozható szolgáltatásokról szóló 263/2003. (XII.24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Eör.) és az ezeket 2007. június 1-ei hatállyal módosító az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2006. évi LXI. törvény (a továbbiakban: Örm., valamint a 330/2006. (XII.23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Eörm.) rendelkezései alapján végzi. A jogszabály módosításokra figyelemmel a felperesnek 2007. június 1.-jei hatállyal módosítania kellett Alapszabályát, valamint az annak mellékletét képező Szolgáltatási és elszámolási szabályzatát (a továbbiakban: Szabályzat). A felperes a módosítást követően is nyújtotta a már folyamatban lévő, de a módosítások folytán a finanszírozható körből kikerült szolgáltatásokat további, maximum 24 hónapos időtartamra.

Az alperes értékelése szerint mindez azt eredményezte, hogy a felperes a jogszabályokban már nem szereplő szolgáltatásokat folyósít 2009. július 31-ig, holott a 2007. július 1.-jét megelőzően kérelmezett, folyósítás alatt járó járadékszerű szolgáltatások tekintetében - külön átmeneti rendelkezés hiányában - ésszerű határidőn belül ezen szolgáltatásokat felül kellett volna vizsgálni: ez pedig 2-3 hónapnál hosszabb időt nem vehetett volna igénybe. A felperes a módosításokat 2007. augusztus 31-ig csak részben végezte el. Erre tekintettel az alperes, az Eörm. 15.§-ának (7) bekezdésére, továbbá az Öpt. 65.§-a (3) bekezdésének a/, h/, i/ pontja és (6) bekezdése alapján a 2008. január 11-én kelt J-4-161/2007. számú határozatával a következőkre kötelezte a felperest: 1. pontjában arra, hogy az Alapszabályt és a Szabályzatot a soron következő közgyűlésen a jogszabályi előírásoknak megfelelően módosítsa és küldje meg az alperesnek; a 2. pontban a felperes tevékenységét azzal korlátozta, hogy a 2007. május 9-ei és július 30-ai közgyűlésen módosított Alapszabályban, valamint Szabályzatban foglalt szolgáltatások nyújtása közül megtiltotta a megváltozott munkaképességűek támogatásának, a családi pótlékot kiegészítő támogatásnak, a lakásfenntartási támogatásnak, az időskorúak járadékának és az ápolási díjnak a nyújtását. A határozat rendelkező részének 3. pontjában kötelezte a felperes Igazgatótanácsának elnökét, hogy a határozatot az Igazgatótanácsi, és az Ellenőrzési Bizottsági ülésen a kézhezvételtől számított 15 munkanapon belül, illetőleg a pénztárgyakkal a következő közgyűlésen ismertesse.

A felperes keresetében az alperesi határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kért.

Álláspontja szerint a jogalkotó az új szabályozást 2007. június 1. napját követő időszakra rendelte alkalmazni, a folyamatos szolgáltatások vonatkozásában még nem alkalmazható, és ezért a felperes Alapszabályának és Szabályzatának módosítása jogszerű volt. A határozat indokolása szerinti ésszerű határidőre a jogszabályok nem tartalmaznak előírást, holott az alperes erre alapította határozatát. Hivatkozott az alperes eltérő állásfoglalásaira, más perben hozott eseti döntésekre, illetőleg az állami adóhatóság véleményére, valamint a 9/1992. (I.30.) és a 11/1992. (III.5.) AB határozatokra.

Az alperes a kereset elutasítását kért, mert a perben releváns szabályokat hatályba lépésüket követően alkalmazni kell. Kiemelte, hogy ugyan a törvény nem tartalmaz átmeneti rendelkezéseket, de a 2007. június 1-én hatályba lépett szabályok kihirdetésére már 2006. nyarán sorkerült. Az ésszerű határidő alkalmazása tekintetében arra hivatkozott, hogy a Ket. alapelvi rendelkezéseivel lett volna ellentétes, ha a szabályzatok azonnali módosítását kéri, noha a jogszabály ezt írta elő.

Az elsőfokú bíróság az alperes határozatát hatályon kívül helyezte.

Megállapította, hogy a felperes az alperes határozatának 3. pontját kifejezetten nem támadta, ugyanakkor megállapítható, hogy az nem értelmezhető a kereseti kérelemmel érintett 1. és 2. pontoktól elvonatkoztatva.

Kifejtette, hogy a közigazgatási per tárgya a közigazgatási határozat felülvizsgálata, és a közigazgatási jogviszonyt a közigazgatási határozat keletkezteti. A határozatból az érdemi döntésre vonatkozó minden releváns ténynek és jogszabálynak megállapíthatónak kell lenni. A Ket. 72.§-a (1) bekezdésének e/pontja szerinti indokolási kötelezettség megsértését jelenti az, hogy az „ésszerű határidő”-re nézve az alperesi határozat nem tartalmaz indokolást. Az indokolást ugyanis nem helyettesíti az alperesnek a peres eljárás során tett, Ket. alapelvi, 1.§-ára való hivatkozása. A határozati és a perbeli alperesi álláspont ellentmondó: nem mutatott rá az alperes azon joggyakorlat alapjára, amely mellett a „moratóriumot” indokoltnak tartotta, holott perbeli álláspontja szerint a felperessel azonos gyakorlatot folytató pénztárak Alapszabálya és Szabályzata 2007. június 1.-jét követően ipso iure jogszabálysértő volt.

A továbbiakban az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperesi határozat jogszerűsége az Eörm. 15.§-ának (7) bekezdésére, illetve más, pontosan meg nem jelölt jogszabályokra hivatkozással, az ésszerű határidő kapcsán rögzítettektől függetlenül is elbíráلható. Nincs olyan norma, amely a korábban igényelt járadék jellegű szolgáltatások 2007. június 1-je utáni folyósíthatóságát érinti. A kihirdetés és a hatályba lépés közötti időszak nem alkalmas a perbeli jogvita eldöntésére, mivel ezen időszak csak arra szolgált, hogy a pénztárak alapszabályait és szolgáltatásait az új jogszabályi környezethez igazíthassák. Az Eörm. 15.§ (7) bekezdésének „és szolgáltatásait” fordulata nem zárja ki a felperes eljárásnak jogszerűségét, mivel az 2007. június 1-től alkalmazandó és ez időt követően igényelhető szolgáltatások módosítására vonatkozott.

Az időszaki járadékok határozott idejűek, és ez a határozott idő a 2007. június 1-je előtt igényelt ellátásoknál része a szolgáltatás paramétereinek. A felperes és tagja közötti tagsági jogviszony szerződéses jogviszony, ahol a szolgáltatás igénybevételeire vonatkozó jogosultság az igénylés időpontjában érvényes Alapszabály szerint történik. Az Alapszabálynak a mindenkor hatályos jogszabályoknak kell megfelelni, amelyből - kifejezett jogszabályi előírás hiányában - nem következik, hogy a jogszerűen nyújtott folyamatos szolgáltatás a későbbi - jogszabályon alapuló - módosítása okán többé már nem jogszerű. A tagot megillető szolgáltatás korlátozása az Alapszabály, illetve jogszabály kifejezett rendelkezésén alapulhat. Ilyen korlátozó rendelkezés hiányában a tagot az általa jogszerűen igénybevett tartós szolgáltatás szerzett jogként a szolgáltatás valamennyi elemére - különösen annak időtartamára - megilleti, függetlenül a futamidő alatt bekövetkezett jogszabályváltozástól.

Miután jogszabály nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy a felperes által a 2007. június 1-jét megelőzően jogszerűen nyújtott járadék jellegű szolgáltatások folyósíthatósága is megszűnik 2007. június 1. után, a felperes az Eörm. 15.§ (7) bekezdésének megfelelő tartalommal módosította Alapszabályát és Szabályzatát.

A bíróság relevancia hiányában mellőzte a felperesnek a más ügyben hozott eseti döntésre, más közigazgatási szerv tájékoztatására, az alperesi tájékoztatókra, illetőleg a pénztárszövetség eljárására való hivatkozásainak értékelését. A szerzett jogok kapcsán kifejtett felperesi hivatkozás az elsőfokú bíróság értékelése szerint az Alkotmánybíróság 11/1992. (III.5.) AB határozata szerint irányadó.

Az elsőfokú bíróság összefoglalva megállapította, hogy az alperes részben indokolási kötelezettségének nem tett eleget, az indokolás fennmaradó - önállóan értelmezhető - részében pedig tévesen hivatkozott döntése alapjaként az Eörm. 15.§ (7) bekezdésére és a 2007. január 1-től hatályos jogszabályokra.

Az alperes, a felperesi ellenkérelmet követően további részletekkel kiegészített, fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a felperes keresetének elutasítását kérte elsődlegesen, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta, több irányú fellebbezési indok alapján.

Elsődlegesen hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság alperesi határozat teljes körű hatályon kívül helyezésével túlterjeszkedett a felperes kereseti kérelmén, ugyanis a felperes jogi indokot kizárólag az alperesi határozat 1. és 2. pontjának jogellenességére hivatkozva terjesztett elő. Fontos, de az elsőfokú bíróság által nem vizsgált kérdést, hogy a felperes saját állítása szerint a határozatot már végrehajtotta, mert hatályon kívül helyezni csak még végre nem hajtott határozati kötelezést lehet. Az elsőfokú bíróság továbbá a KK. 34. számú állásfoglalás elveibe ütközően mellőzte az új eljárásra kötelezést és ennek indokát sem adta. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság jogellenesen mellőzte az alperesi ellenkérelem teljes körű elbírálását is.

Álláspontja szerint téves az elsőfokú bíróságnak az az általános megállapítása, hogy a közigazgatási jogviszonyt a hatóság aktusa keletkezteti. Kiemelte, hogy - mint azt az alperesi határozat indokolása tartalmazza - folyamatos felügyeleti ellenőrzést gyakorol a felperes felett. E jogintézmény téves értelmezésre vezethető vissza az elsőfokú ítélet indokolásának a Ket. 1.§-ára vonatkozó többszörösen jogsértő érvelése. Előadta, hogy döntését érdemben nem az „ésszerű határidő”-re alapította, az nem is érinti az alperesi határozat jogszerűségét. Ennek folytán nem sértette meg a Ket. 72.§-ának (1) bekezdését: a rendelkező rész alapjául szolgáló jogszabályhelyeket az indokolás tartalmazza. Ezért rögzítette tévesen az elsőfokú ítélet, hogy a közigazgatási határozat hiányos, nem létező indokolása perbeli nyilatkozattal nem pótolható. Nem fogadható el ennek folytán az, hogy az alperes nem hivatkozhat a perben arra, hogy érdemi döntését ugyan nem a Ket. 1.§-ára alapította, de az eljárás során figyelemmel volt arra.

Hivatkozott arra is, hogy iratellenes az a megállapítás, hogy az alperes álláspontja szerint a felperessel azonos tevékenységeket folytató pénztárak tevékenysége 2007. június 1.-jét követően ipso iure jogszabálysértő volt.

Az Öpt. és az Eörm. rendelkezéseihez kapcsolódóan az alperes fellebbezésében hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság előtt már részletesen kifejtette, hogy a pénztártagok a perbeli tényállás mellett miért nem tettek szert a jövőre nézve „szerzett jogokra”. Egyébként az Öpt. más jogszabályoktól, így a Ptk-tól is, független generális szabály. Részletesen elemezte a Öpt. - és a magánpénztárak - létrehozásának jogalkotói célját, kiemelve, hogy ha az állam preferál egyes szabadon választható befektetési formákat, akkor arra is alkotmányos joga van, hogy szabályokat alkosson a szolgáltatások igénybevételére. Ez a szabályozás nem jelent visszaható hatályt, de azt igen, hogy a szolgáltatási kör törvénnyel bármikor megváltoztatható. A pénztáraknál egyetlen alapszabály lehetséges: az

megállapítás tehát, hogy az egyes tagok egyes szolgáltatásaira a régi (vagyis a jogellenessé vált és hatályon kívül helyezett), más tagokra pedig az új, vagyis az egyetlen joghatályos (alapszabály és jogszabályi rendelkezések vonatkoznak, semmilyen szempontból nem fogadható el. A felkészülési időszak arra kellett, hogy a már megszerzett, de 2007. június 1-jével elenyésző jogosultságokat átkonstruálhassák.

Az elsőfokú bíróság teljesen új jogintézményt alkotott, tudniillik a hatálytalan jogszabály és a hatályon kívül helyezett alapszabályi rendelkezések tovább élését a közelebből meg nem határozott és jogszabályi rendelkezéssel alá nem tartalmazott szerzett jogokra hivatkozással. Ha az elsőfokú bíróság ezen érvelése alappal bírna, akkor pl. a nyugdíjjárulékot évtizedekkel ezelőtt fizetni elkezdő biztosítottak alapvető joga lehetne, hogy 55 éves korukban nyugdíjba vonulhassanak.

Kifogásolta azt is, hogy a felperes javára megállapított elsőfokú perköltség a szokványos összegként megítélteknek mintegy négyszerese, ebben a vonatkozásban az a kérdés, hogy a bírói gyakorlat miért alkalmazhat kettős mércét a munkadíj mérlegeléssel történő megállapítása során.

A felperes ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, mert az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen, az ügyben keletkezett iratokkal összhangban állapította meg, és a helyesen megállapított tényállásból helyes jogi következtetést vont le.

Elsődlegesen hivatkozott arra, hogy kereseti kérelme a teljes alperesi határozat hatályon kívül helyezésére irányult. Az alperesi határozat 3. pontja a többi pont hatályon kívül helyezése esetén önmagában értelmezhetetlen lenne. Nyilvánvalóan téves továbbá az az alperesi állítás, miszerint a perbeli jogviszonyt a felperes és az alperes között fennálló folyamatos hatósági közigazgatási jogviszony keletkeztette, hiszen a per tárgya egyértelműen a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata, nem pedig a folyamatos közigazgatási jogviszonyé. A felperes jogilag teljesen megalapozottnak és egyértelműnek tekinti az elsőfokú bíróság indokolásának a fenti tárgyban a Ket. 72.§ (1) bekezdése ef/ pontjához, illetőleg a Ket. 1.§-ához kapcsolódó megállapításait.

A más pénztárakra vonatkozó megállapítások kapcsán a felperes hivatkozása szerint éppen az alperes tett ilyen tartalmú előadást a végrehajtás felfüggesztése iránti végzés elleni fellebbezésének II. pontjába, ahol azt adta elő, hogy számos alkalommal volt kénytelen az utóbbi időszakban a törvényes rendelkezéseknek nem megfelelő szolgáltatások nyújtását korlátozni, illetve megtiltani egyes pénztárak számára.

Az „ésszerű határidőhöz” kapcsolódó fellebbezési indokok kapcsán előadta, hogy az alperes internetes oldalán közzétett közlemény a határozati okfejtéssel azonos megállapítást tartalmazza, és tévesen hivatkozott az alperes arra is, hogy az ésszerű határidő a per súlyponti kérdésévé vált volna. Az alperesi határozat szerint ugyanis az alperes az ésszerű határidő túllépésére mint jogszabálysértésre alapozta részben a határozat rendelkező részében foglaltakat, konkrét jogszabályhely, jogalap nélkül. Egyébként sem az elsőfokú bíróság, sem a felperes nem az „ésszerű határidő” indokolását hiányolta, hanem az nyert megállapítást, hogy a határozat jogszerűségének nem lehet indoka az ésszerű határidő túllépése,

mivel a határozat rendelkező részének jogszabályon kell alapulnia. Sem a felperes, sem a bíróság nem kifogásolta az alperes „méltányos” eljárását, csupán az került megállapításra, hogy a saját méltányosság nem szolgálhat jogi indokául a határozati rendelkezésnek.

Az eljárási alapelvek körében a Ket. 1.§-ához kapcsolódóan kiemelte, hogy az elsőfokú ítélet az alperesi fellebbezésekben foglaltakkal szemben nem azt állapította meg, hogy az alperes nem tehet perbeli nyilatkozatot, vagy nem érvelhet eljárása jogszerűsége mellett, csupán azt, hogy ha ezen érvei nem szerepelnek magában a határozatban, akkor az nem módosíthatja a határozat tartalmát.

Az alkalmazandó jogszabályok körében kifejtette, hogy az alperes tévesen hivatkozik a Ptk. alkalmazhatatlanságára, hiszen éppen a Ptk. 1.§-a alapján értelmezhető az Öpt. háttér jogszabályaként a Ptk.

Az elsőfokú ítélet a felperes álláspontja szerint a pénztártagsági jogviszonnyal mint szerződéses jogviszonnyal kapcsolatban tett megállapításai jogilag megalapozottak, és az alperes korábbi perbeli és peren kívüli megállapításaival egyezők. A visszamenőleges hatállyal kapcsolatban az ítélet indokolása egyértelmű és világos, jogilag helyes és megalapozott. Az alperesnek azon fellebbezési előadása, hogy a megjelenés és a hatályba lépés közötti időszak a szolgáltatások átstrukturálásához volt biztosítva, nem bír jogi relevanciával. Ténylegesen nem a régi szolgáltatások megszüntetése, hanem az újabb bevezetése miatt volt szükség a felkészülésre. Egyébként az 55. éves nyugdíjba vonulásra vonatkozó alperesi példa azért nem helytálló a perbeli esetre, mert a szerzett jog nem önmagában a szolgáltatás léte, illetőleg az arra való jogosultságra, hanem a kifejezetten már megkezdett folyamatos szolgáltatásokra vonatkozott. A felperes az Öpt. szabályai értelmében az önkormányzatiság keretében az alapszabályában meghatározhatja a szolgáltatások időtartamát. A támadott szolgáltatások esetében a felperes részéről semmifajta hosszabbítás nem történt, ezeket a 24 hónapos szolgáltatásokat 2006. decemberében vezette be a felperes a vonatkozó akkori hatályos jogszabályok alapján, és csak azok kaphatták akik ezt követően, de legkésőbb 2007. május 31-én igényelték azokat. Álláspontja szerint helytállóan hivatkozott az elsőfokú bíróság a 11/1992. (III.5.) AB határozatnak a szerzett jogokra vonatkozó megállapításaira.

Az ügy érdemében az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a határozatában megjelölt Eörm. 15.§ (7) bekezdése, a határozatban pontosan meg nem jelölt, csak hivatkozott 2007. január 1-én hatályba lépő új jogszabályokkal és a szolgáltatások folytatására vonatkozó „ésszerű határidő” együttes értelmezésével megalapozza-e az alperes álláspontját. Ezen érdemi kérdéshez kapcsolódóan az elsőfokú bíróság megalapozottan emelte ki a felperes és a tagja közötti tagsági jogviszony tekintetében, hogy az szerződéses jogviszony. Ehhez képest a szolgáltatás igénybevételére vonatkozó jog - mint tagsági jog - korlátozása és a szerzett jogok kapcsán helyes jogi következtetést vont le.

Az alperes fellebbezése alapos.

A Fővárosi Ítéltábla a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: Pp.) 252.§-a (2) bekezdését és (3) bekezdését alkalmazva

megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az elsőfokú eljárás lényeges szabályait nem sértette meg, és a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése szerinti esetleges megváltoztatáshoz szükséges adatok rendelkezésre állnak, ezért az alperes fellebbezését érdemben bírálta el, figyelemmel a felperes ellenkérelmére is.

Az alperesi határozat három pontos kötelezést tartalmaz. Kétségtelen, hogy részletes jogi indokát a felperes csupán az első két kereseti pontnak adta. Kereseti kérelme azonban a teljes alperesi határozat hatályon kívül helyezésére irányult, és a 3. pont -miszerint a felperes a megfelelő fórumokon hirdesse ki a határozatot - hatályon kívül helyezésének kérése részletes indokolás előterjesztése nélkül is okszerű következménye az első két ponthoz kapcsolódó kereseti kérelemnek. Az elsőfokú bíróság nem terjeszkedett túl a kereseti kérelmen, nem sérült a Pp. 215.§-a.

A Pp.XX. fejezetének hatálya alá tartozó peres eljárásokban a bíróság, a kereseti kérelem korlátai között, az alperes közigazgatási határozatának jogszerűségét vizsgálja felül. A határozat és a kereset közötti kapcsolatra figyelemmel a bíróság nem „bírálja el” az alperes ellenkérelmét, előadásait; azokat a közigazgatási határozat jogszerűségével okszerű kapcsolatuk szerint veszi figyelembe. Olyan releváns előadást, amelyet az elsőfokú bíróság indokolatlanul mellőzött volna, az alperes nem jelölt meg, és ilyet - a nagyszámú, terjedelmes előkészítő irat ellenére - a Fővárosi Ítéltábla sem észlelt. Az alperes ezen irányú fellebbezése is megalapozatlan.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 1999. évi CXXIV. tv. (a továbbiakban: Psztv.) 4.§-ának (3) bekezdése szerint a keresetlevél benyújtásának a határozat végrehajtására nincs halasztó hatálya.

Ezen rendelkezés következtében az alperesi határozatok nagy valószínűséggel úgy állnak bírósági felülvizsgálat alatt, hogy nem csak hogy végrehajthatóak, de végre is hajtják őket. Nincs továbbá törvényi akadálya annak, hogy az ilyen már végrehajtott közigazgatási határozatok esetében is alkalmazható legyen a Pp. 339.§-ának (1) bekezdése, amelynek alapján, ha törvény ettől eltérően nem rendelkezik, a bíróság a jogszabálysértő közigazgatási határozatot hatályon kívül helyezi és - szükség esetén - a közigazgatási határozatot hozó szervet új eljárásra kötelezi. A felperesek esetleges pernyertessége esetén az eredeti állapot helyreállítására kerül sor. Az elsőfokú bíróság ítélete ezen okból nem volt megalapozatlan.

A Pp. 324.§-ának (1) bekezdéséből következően a Pp. XX. fejezetének hatálya alá tartozó közigazgatási perek tárgya minden esetben a közigazgatási szerv konkrét határozatának felülvizsgálata. A felek között fennálló folyamatos közigazgatási jogviszony általában nem tárgya a bírósági felülvizsgálatnak. Az alperes által folyamatosan gyakorolt felügyeleti ellenőrzés, mint az egyedi hatósági aktus jogszerűségét érintő eljárási jogi környezet lehet releváns.

A Ket. alapelvi rendelkezéseinek alkalmazhatósága az elsőfokú bíróság előtt először az alperesi határozat indokolásával összefüggésben merült fel. Az elsőfokú bíróság vizsgálódása során, a kereseti indoknak megfelelően, a Ket. 72.§ (1)

bekezdés ef/ pontjának sérelmét állapította meg. Az indokolásában hiányos közigazgatási döntés jogszerűsége a peres eljárásban tett nyilatkozatokkal nem állítható helyre: az alperes hivatkozhat a határozatban meg nem jelölt jogszabályhelyekre, ezen belül alapelvi rendelkezésekre, de azok csak annyiban relevánsak, amennyiben a határozatban megjelölt jogszabályhelyek jogszerűségét alátámasztják, kiegészítik. Az elsőfokú bíróság - mivel a Ket. konkrét jogszabályhelyének sérelmét megállapította - jogszerűen hagyta figyelmen kívül az alperes ezen hivatkozását.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása még egyszer kitért a Ket. 1.§-ára, amikor megállapította, hogy a felperes az elő tárgyalást követően hivatkozott annak megsértésére, ezért e vonatkozásban a Pp. 335/A.§ (1) bekezdésre tekintettel mellőzte az indokolást. A felperes ebben a körben nem terjesztett elő fellebbezést, ezért a Fővárosi Ítéltábla csak az alperesi fellebbezés körében vizsgálta a Ket. alapelvi rendelkezéseinek alkalmazhatóságát.

A Ket. 72.§-a (1) bekezdésének ef/ pontja szerint a határozatnak tartalmaznia kell az indokolásban azokat a jogszabályhelyeket, amelyek alapján a hatóság a határozatot hozta.

A közigazgatási határozatok rendelkező része és indokolása között oksági kapcsolatnak kell fennállni. A határozat rendelkezéseinek jogszerűsége csak megfelelően megalapozott indokolás esetén állapítható meg, továbbá a közigazgatási határozatoknak csak az indokolása is támadható keresettel.

Az elsőfokú bíróság a „moratórium” és az alperesi határozatban szereplő „ésszerű határidő” kifejezést szinonimaként használta. Az alperesi határozat indokolása - kétségtelenül jogszabályi alap nélkül - azt állapította meg, hogy a pénztáraknak ésszerű határidőn belül kellett volna sort keríteni a szabályzatok felülvizsgálatára. Ezen „ésszerű határidő” alkalmazásához azonban az alperes semmiféle rendelkezést, joghátrányt nem kapcsolt. Az alperesi határozat nem azért keletkezett, mert a felperes csak 2007. augusztus 31-re végezte el a módosításokat, hanem azért, mert az Eörm-ben már nem szereplő szolgáltatások 24 hónapos folyósítási időtartama túllépi a 2007. augusztus 31-i időpontot, holott 2007. június 1-ét követően a megváltozott szolgáltatások folyósítását már meg kellett volna szüntetni.

Amennyiben az alperes az „ésszerű határidő” elmulasztásához jogkövetkezményt - pl. bírságot - kapcsol, rendelkezésének jogszerűsége csak a jogszerű indokolás esetén áll meg. Az alperesi határozat azonban ilyen rendelkezést nem tartalmaz, az „ésszerű határidő” indokolásbeli megjelenése nem áll oksági kapcsolatban a rendelkező résszel. A felperes az indokolás ezen részét nem önmagában, hanem a rendelkező rész jogszerűségét vitatva támadta, amely jogszerűtlenség azonban a közvetlen kapcsolat hiányában nem állapítható meg.

Az alperes fellebbezésében alappal hivatkozott arra, hogy az „ésszerű határidő”-höz kapcsolódóan nem sértette meg a Ket. 72.§ (1) bekezdésének ef/ pontját.

Az alperes fellebbezésében alappal hivatkozott arra is, hogy az iratokkal ellentétben az elsőfokú bíróságnak azon megállapítása, miszerint az alperes perbeli álláspontja szerint a felperessel azonos gyakorlatot folytató pénztárak tevékenysége 2007.

június 1.-jét követően ipso iure jogszabálysértő volt. Az alperes az elsőfokú bíróság előtt a 3. sorszámú fellebbezésében előadta ugyan, hogy „számos alkalommal” észlelte pénztárak jogellenes működését, de az elsőfokú bíróság által neki tulajdonított nyilatkozatot nem tett. Kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a bíróságnak ugyan a felek nyilatkozataiból következtetéseket kell levonni, de azokat ilyen logikai következtetésként kell megjelölni és indokolni is kell.

Az alperes az eljárási jogszabálysértések körében hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a KK. 34. számú állásfoglalás elveibe ütközően mellőzte az új eljárásra kötelezést és ennek indokát sem adta. A Legfelsőbb Bíróság KK 34. számú állásfoglalása értelmében a per tárgya a közigazgatási szerv döntésének felülvizsgálata, így a kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesül a tekintetben, hogy a felperes hatályon kívül helyezést vagy megváltoztatást kér, illetőleg, hogy kéri-e az alperesi hatóság új eljárásra kötelezését. Az alperes fellebbezési előadásával szemben az is megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság ítéleti rendelkezésének megfelelő eljárásjogi indokát adta: az alperes jogszabálysértően alkalmazta az Eörm. 15.§-ának (7) bekezdését, a felperes eljárása jogszerű - és ezen indokolás mentén valóban nincs szükség új alperesi eljárás lefolytatására. A Fővárosi Ítéltábla a továbbiakban, az alperesi fellebbezésben előadottak szerint azt vizsgálta, megalapozott-e az elsőfokú bíróság ezen érdemi álláspontja.

Az Öpt. az Örm. 181.§-ával, 2007. június 1-étől kiegészített 50/A.§-a szerint az önszegélyező pénztár kiegészítő önszegélyező pénztári szolgáltatásokat, valamint életmódjavító önszegélyező pénztári szolgáltatásokat nyújthat. Azt, hogy mi minősül az Öpt. alkalmazása során kiegészítő önszegélyező szolgáltatásnak, az Öpt. 2.§-a (7) bekezdésének c/ pontja szerinti felsorolás tartalmazza, melyet az Örm. 169.§-ának (2) bekezdése állapított meg.

Az Öpt. 78.§-ának (1) bekezdéséből következően felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben szabályozza - egyebek mellett - az egészségpénztárak és az önszegélyező pénztárak által finanszírozható szolgáltatásokra, ezek nyújtására vonatkozó egyes szabályokat.

Az önszegélyező és egészségpénztárak által nyújtható szolgáltatások körét 2007. június 1-től az Eör. 3.§-ának helyébe lépő Eörm. 2.§-a, valamint az Eör-t 3/A-3/C.§-ok kiegészítő Eörm. 3.§-a szabályozza.

Az egységes szerkezetbe foglalt, módosított Eör. 3.§ (1) bekezdés szerint az önszegélyező pénztárak az Öpt. 50/A. §-ában foglalt kiegészítő önszegélyező pénztári, valamint életmódjavító önszegélyező pénztári szolgáltatásokat a pénztártagok, illetve rendelkezésük alapján a közeli hozzátartozók részére nyújthatják. A módosított Eör. 3.§-a (2) bekezdésének első fordulata rögzíti, hogy az önszegélyező pénztár a 3. §-ban meghatározott szolgáltatások közül a következőket az Öpt. 50. § (1) bekezdésében meghatározott egyéni szolgáltatásként is nyújthatja, majd a/-k/ pontokban felsorolja a nyújtható szolgáltatásokat.

Az Eörm. 15.§-ának (1) bekezdése szerint ez a rendelet - a (3) és (6) bekezdésben foglaltak kivételével - 2007. január 1-jén lép hatályba. A 15.§ (7) bekezdés alapján az egészség- és önszegélyező pénztáraknak 2007. június 1-jéig kell alapszabályukat és szolgáltatásaikat e rendelet előírásainak megfelelően módosítani.

A Fővárosi Ítéltábla értékelése szerint a felperes kereseti kérelmének elbírálása során az elsőfokú bíróság értelmezési hibát vétetett. Ezért az alperesnek az elsőfokú ítélet érdemi megállapításait vitató, szerkezetében az elsőfokú bíróság indokolásához igazodó fellebbezési indokait és a felperes ellenkérelmében előadottakat a Fővárosi Ítéltábla nem bontotta meg, hanem azokat egységesen kezelve a következőket állapította meg.

Az elsőfokú bíróság részletesen elemezte a felperes, mint pénztár és a tagjai között fennálló szerződéses jogviszonyt, a szerzett jogok intézményét. Fellebbezésében az alperes is részletesen elemezte az önsegélyző pénztárak célját, működését. Ezekből a Fővárosi Ítéltábla azt emeli ki, hogy a felperes és az alperes közötti jogviszony közigazgatási jogviszony, ahol az alperesi határozat jogszerűsége csak az irányadó jogszabályok alapján, és csak a felperes és az alperes közötti jogviszonyban vizsgálható. A Pp. XX. fejezetének hatálya alatt lefolytatott bírósági felülvizsgálatnak tehát nem az a tárgya - bár a felek a másodfokú bíróság előtt is tettek ilyen irányú előadásokat -, hogy a tag milyen feltételekkel, milyen szolgáltatást igényelhet a felperestől (polgári jogviszony), hanem az, hogy az alperes jogszerűen tiltotta-e meg a határozatban szereplő szolgáltatások további nyújtását (közigazgatási jogviszony). Mivel az alperesi határozat bírósági felülvizsgálatnak nem tárgya a tag és a felperes között fennálló jogviszony tartalma, az elsőfokú bíróságnak - az alperesi fellebbezésben foglaltakkal szemben - nem kellett vizsgálni a szerzett jogok kapcsán sem a személyi kört, sem az időtartam hosszát. Az alperesi közigazgatási határozat jogszerűségét a határozat tényállása következtében irányadó jogszabályok alapján kell vizsgálni.

Az elsőfokú bíróság értelmezése szerint az alperesi határozat jogszerűségének feltétele az lett volna, hogy a jogszabály tartalmazzon kifejezett rendelkezést arról, hogy a 2007. június 1.-jét megelőzően nyújtott járadék jellegű szolgáltatásokat a hatálybalépést követően nem lehet folyósítani. A pénztárak működésére vonatkozó jogszabályok azonban nem a nem folyósítható (negatív taxáció), hanem a folyósítható (pozitív taxáció) szolgáltatások körét szabályozzák. A pozitív taxáció alkalmazása - eltérő hatálybaléptetési rendelkezés hiányában - azt eredményezi, hogy a pénztár jogszerűen, csak a taxációban szereplő szolgáltatásokat teljesítheti. Ezt egészíti ki az Eör. módosított 3.§-ának (1) és 3/A.§-ának (1) bekezdése azzal, hogy a szolgáltatásokra a „nyújthatja” fordulatot alkalmazza: ennek következtében a pénztárak a jelen időben nem teljesíthetnek más szolgáltatásokat, mint amelyek a felsorolásban szerepelnek. Kiemeli a Fővárosi Ítéltábla, hogy átmeneti rendelkezéseket tartalmazó hatályba léptető rendelkezésekkel lehetőség lett volna a felperes által alkalmazott módszer alkalmazására, ilyen rendelkezés azonban a nyújtható szolgáltatások körére nincs. Más esetben - a vagyonkezelési tevékenység szerződésben megállapított ellenértékére - született eltérő hatályba léptető rendelkezés: az Örm. 252.§-ának (6) bekezdése szerint az Öpt. e törvénnyel megállapított 49.§ (2) bekezdésének rendelkezéseit csak a hatálybalépést követően megkötött szerződésekre, illetve a korábban megkötött szerződések módosításai esetén kell alkalmazni. Az Eörm. nem élt ezzel a lehetőséggel.

A felperesnek az Eörm. 15.§-a (7) bekezdése alapján 2007. június 1-jéig kellett volna az Alapszabályát és szolgáltatásait módosítani az Eörm. rendelkezéseinek megfelelően. A felperes esetében a módosításokra sor került, de nem az Eörm. rendelkezéseinek megfelelően.

A Fővárosi Ítéltábla lényegesnek tekinti annak kiemelését, hogy nem vizsgálta azt, miszerint a korábbi és a módosítást követően nyújtható szolgáltatások köre, a szolgáltatások tartalmánál fogva, mennyiben átjárható és átalakítható, mekkora veszteség érne a tagokat, illetőleg egyáltalán bekövetkezne-e veszteség.

Az Eörm. 15.§-ának (7) bekezdésére tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította.

Az alperesnek a felperest megillető 90.000 forint elsőfokú perköltségre vonatkozó előadása konkrét fellebbezési kérelmet nem tartalmazott, maga is úgy fogalmazott, hogy „csak utal” a kifogásolt körülményekre. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság vonatkozó rendelkezéseinek vizsgálata során azt állapította meg, hogy az eleget tett a mérlegelés során hozott bírósági határozatokkal szemben támasztott követelményeknek. Mint ahogy arra az elsőfokú bíróság is utalt, a Pp. 75.§-ának (1) bekezdése szerinti, a célszerű pervitel kapcsán felmerült költségek között nem vehetők figyelembe azon költségek, amelyek „a per szempontjából a bíróság által közömbösnek tekintett körülmények” kifejtésével kapcsolatosak. A Fővárosi Ítéltábla értékelése szerint ilyen felesleges, a célszerű pervitelen kívüli előadásokhoz kapcsolódó, a perköltség körébe nem tartozó költség az alperes részéről is felmerült. Ezért annak összegével csökkentette az alperest megillető elsőfokú és másodfokú perköltséget, és összességében állapított meg az alperes javára 90.000 forint perköltséget.

Az alperes megalapozott fellebbezésére tekintettel a fellebbezési illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM számú rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján a felperes viseli. A felperes keresetlevelén illetékbélyeg formájában lerótta a 16.500 forint kereseti illetéket, így arról külön rendelkezni nem kellett.

Budapest, 2009. évi január hó 14. napján

Dr. Rothermel Erika a tanács elnöke, Huszárné dr. Oláh Éva előadó bíró,

Dr. Losonczy Erzsébet bíró,

A kiadmány hitelül: